

Asia: OM 4/41/2016

Sakkomenettelyn laajentamista koskeva työryhmän mietintö

Lausunnon saate

Tähän voitte halutessanne kirjoittaa saateen lausunnollenne:

-

Yleistä

Mitä mieltä olette mietintöön sisältyvästä luonnoksesta hallituksen esitykseksi?

Kannatan esitystä pääosin tai kokonaan taikka minulla ei ole esityksestä huomautettavaa

Muut yleiset huomiot:

Esityksen tavoitteena on mahdollistaa sakkomenettelyn soveltamisalan laajentamisella tuomioistuinten ja syyttäjälaitoksen resurssien kohdentamisen niihin asioihin, joiden käsittely tuomioistuimissa on muun muassa oikeusturvasyistä tarpeen, ja turvata tätä kautta kansalaisten oikeutta saada asiansa käsitellyksi ilman aiheetonta viivytystä. Tämä tavoite on kannatettava. Tuomioistuinten käsiteltäviksi jäävien asioiden joutuisan ja laadukkaan käsittelemisen ja ratkaisemisen turvaaminen edellyttää kuitenkin, ettei sakkomenettelyn laajentamisesta mahdollisesti johtuva tuomioistuinten työmäärän väheneminen johda tuomioistuinten resurssien leikkaamiseen kuin enintään työmäärän vähenemistä vastaavasti. Ennen resurssien mahdollista leikkaamista on uudistuksen voimaantulon jälkeen selvitettävä, missä määrin työmäärä on vähentynyt uudistuksen johdosta.

Sakkomenettelyn soveltamisalan laajentaminen esityksessä tarkoitetulla tavalla johtaa merkittävään tuomiovallan siirtämiseen tuomioistuimilta muille viranomaisille, mikä saattaa olla ristiriidassa perustuslain 3 §:n 3 momentin säännöksen kanssa, jonka mukaan tuomiovaltaa käyttävät riippumattomat tuomioistuimet. Tuomiovallan siirtäminen saattaa olla ristiriidassa myös Euroopan ihmisoikeussopimuksessa ja Kansalaisyhteiskunnan ja poliittisia oikeuksia koskevassa kansainvälisessä yleissopimuksessa säädetyin oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan oikeuden kanssa. Hovioikeus pitää kannatettavana sitä, että mietinnössä todetuin tavoin esityksestä pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto.

Sakkomenettelyn soveltamisalan laajentaminen

Näkemyksenne sakkomenettelyn soveltamisalan laajentamisesta:

Sakkomenettelyn soveltamisalan laajentaminen on esityksen tavoitteet huomioon ottaen sinänsä kannatettavaa.

Sakkomenettely soveltuu parhaiten liikenne rikoksiin ja ratti- ja vesijuopumusrikoksiin, joissa syyllisyyskysymys on yleensä selvä ja joissa on vakiintunut rangaistustaulukoihin perustuva ja suhteellisen yhdenmukainen rangaistuskäytäntö. Menettely voisi soveltua myös vähäisiin huumausainerikoksiin, joissa noudatetaan hallussa pidetyn huumausaineen laatuun ja määrään perustuvaa rangaistuskäytäntöä. Sakkomenettelyn soveltamisen yleinen edellytys asian yksinkertaisuudesta ja selvydestä on tulkinnanvarainen. Sakkomenettelyn laajentaminen esityksessä ehdotetulla tavalla saattaisi johtaa sakkomenettelyn soveltamiseen myös sellaisiin rikoksiin, joihin liittyy hankaliakin näyttö- ja oikeuskysymyksiä ja joissa myös rangaistuksen mittaaminen on sidoksissa tapauksen erityispiirteisiin. Tämä saattaa helposti johtaa suppean esitutinnan suorittamiseen ja asian ohjautumiseen sakkomenettelyyn niissäkin tilanteissa, jotka jo alun perin edellyttäisivät perusteellisempaa selvittämistä. Asian selvittäminen vasta muutoksenhakuvaiheessa on työlästä ja johtaa ainakin osittain esityksen tavoitteiden vesittymiseen. Soveltamisalan tulkinnanvaraisuudesta johtuvat haittatekijät voitaisiin pitkälti välttää edellyttämällä, että epäilty tunnustaa teon niin kuin asian laita on muissa pohjoismaissa ja myös Suomessa oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain mukaan kirjallisessa menettelyssä ratkaistavissa asioissa. Teon tunnustaminen olisi myös omiaan vähentämään tuomioistuimia työllistävää tarpeetonta muutoksenhakua.

Epäillyn suostumus

Näkemyksenne epäillyn suostumusta koskevan sääntelyn keventämisestä (tunnustamisesta ja seuraamuksen hyväksymisestä luopuminen):

Tunnustamisesta luopumisen osalta hovioikeus viittaa edellä lausuttuun. Seuraamuksen hyväksymisestä luopumisen osalta hovioikeus kannattaa esitystä.

Muutoksenhaku sakkomenettelyssä

Näkemyksenne sakkomenettelyn muutoksenhaun kehittämistä (mm. muutoksenhakuperusteiden lisääminen):

Hovioikeus kannattaa esitettyä muutoksenhaun kehittämistä.

Ajokielto

Näkemyksenne ajokieltoa koskevan sääntelyn muuttamisesta (poliisi määräisi kaikki ajokiellot, menettelyä kevennettäisiin):

Ajokiellon määräämisen siirtäminen poliisille on kannatettavaa ainakin silloin, kun ajokiellon perusteena oleva rikos ratkaistaan sakkomenettelyssä. Ajokiellon osalta lainsäädäntö on suhteellisen yksityiskohtainen ja ratkaisukäytäntö vakiintunut. Kuitenkin niissä tapauksissa, joissa ajokiellon perusteena oleva rikos ratkaistaan tuomioistuimessa, myös ajokiellon määrääminen samassa yhteydessä vaikuttaa yksinkertaisemmalta ja vaivattomammalta menettelyltä ja myös ajokieltoon määrättävän ja eri viranomaisten kokonaistyömäärän kannalta paremmalta vaihtoehdolta. Ajokiellon määräämisestä rikosasian yhteydessä tuomioistuimelle aiheutuva lisätyö on vähäistä. Vaikka esityksen tavoite ajokiellon määräämisen keskittämisestä yhdelle viranomaiselle on esityksessä mainituilla perusteilla sinänsä kannatettavaa, hovioikeus pitää edellä mainitut näkökohdat huomioon ottaen aiheellisena, että ajokiellon määräämisen säilyttämistä tuomioistuimella sen ratkaistavana olevissa rikosasioissa vielä harkittaisiin.

Esityksen vaikutukset ja voimaantulo

Näkemyksenne esityksen vaikutuksista ja voimaantuloaikataulusta:

Hovioikeudella ei ole lausuttavaa.

Muut huomiot

Muut esitystä koskevat huomiot:

-

Aalto Teija

Itä-Suomen hovioikeus - Lausunnon ovat laatineet hovioikeudenneuvokset Heikki Hakkarainen, Eija Pitkänen ja Tanja Makkonen sekä esittelijä Hanna-Kaisa Meriläinen. Lausunnon on hyväksynyt presidentti Pertti Nieminen.